

แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569

แผนแม่บทนี้ได้รับความเห็นชอบจาก
คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล
ในการประชุมครั้งที่ 7/2564 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564
คณะกรรมการน้ำบาดาล
ในการประชุมครั้งที่ 2/2564 เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2564

จัดทำโดย : ส่วนบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล
สำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล

คำนำ

แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล โดยทั้งนี้จะครอบคลุมถึงการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร อุปกรณ์และเครื่องมืออันจำเป็นของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลให้มีความพร้อมในการดำเนินการตามแผนงานและโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผล ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างเป็นธรรมชาติ

การจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569 ได้มีการศึกษาข้อมูลผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT Analysis) เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ สำหรับการจัดทำแผนงาน โครงการให้เป็นไปตามภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570) และนโยบายกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กองทุนพัฒนาน้ำบาดาล หวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569 ฉบับนี้ จะเป็นกรอบ แนวทางในการสนับสนุนการศึกษา วิจัย พัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และประเทศชาติ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

สำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล

ส่วนบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

กรกฎาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 การวิเคราะห์สถานการณ์ และทิศทางนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง	5
บทที่ 3 การดำเนินงานที่ผ่านมา สถานะการเงิน	11
บทที่ 4 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT Analysis)	18
บทที่ 5 วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569 และแนวโน้มทิศทางการให้เงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล	20
บทที่ 6 การติดตามประเมินผลแผนงาน โครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนา และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569	28
ภาคผนวก	

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไปว่าน้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทั้งหมดในโลก และเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยสถานการณ์น้ำของประเทศไทยในภาพรวมมีทรัพยากรน้ำที่กักเก็บตามแหล่งต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นปริมาณน้ำบนผิวดินที่เกิดจากฝน โดยหักลบการซึมลงใต้ดินและการระเหยออก มีปริมาณรวมจำนวน 285,227 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีปริมาณน้ำบาดาลที่กักเก็บในแอ่งน้ำบาดาลทั้ง 27 แอ่ง ทั่วประเทศ จำนวน 1.13 ล้านล้านลูกบาศก์เมตร มีบ่อน้ำตื้น จำนวน 1.92 ล้านลูกบาศก์เมตร น้ำเติมรายปี จำนวน 72,987 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีน้ำบาดาลที่มีศักยภาพพัฒนาขึ้นมาใช้ได้ จำนวน 45,385 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี และมีการใช้น้ำสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ทั่วประเทศ จำนวน 14,741 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี (การบริหารจัดการน้ำ สทนช. และสำนักสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

ในรอบหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาสภาวะความแห้งแล้งมากผิดปกติจากความผันแปรของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรน้ำบาดาลจึงเป็นทางเลือกที่สำคัญในการพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ตลอดจนเป็นปัจจัยการผลิตในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งแนวโน้มการใช้น้ำบาดาลมีอัตราเพิ่มมากขึ้นทุกปี เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศโลกที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี หากย้อนกลับไปในปี 2562 พบว่าประเทศไทยประสบภาวะภัยแล้งอย่างหนักจากปรากฏการณ์เอลนีโญในช่วงฤดูแล้ง เกิดภาวะฝนทิ้งช่วง และเมื่อถึงฤดูฝนก็มีฝนตกน้อย จนทำให้ระดับน้ำต้นทุนในเขื่อนที่กักเก็บไว้สำหรับฤดูแล้งปี 2563 น้อยตามไปด้วย สัญญาณการขาดแคลนน้ำจึงเริ่มปรากฏให้เห็นตั้งแต่ช่วงปลายปี 2562 และได้ส่งผลกระทบต่อเนื่องมาจนถึงปี 2563

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งน้ำบาดาล และปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้นทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ประกอบกับที่ได้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นในกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เรียกโดยย่อว่า “กพน.” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการศึกษา วิจัย พัฒนา และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม (มาตรา 7 จัตวา วรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546) ซึ่งการใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลจะต้องเป็นไปตามแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ควบคุมการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล โดยได้สนับสนุนการศึกษา วิจัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านน้ำและการใช้ประโยชน์อย่างสมดุล พัฒนาและยกระดับการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ศึกษา วิจัย พัฒนานองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิชาการน้ำบาดาล เพื่อการ

ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาล ควบคุม กำกับดูแล ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมโดยมีธรรมาภิบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม เห็นได้จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีการสำรวจ ศึกษา วิจัย ประเมินศักยภาพแหล่งน้ำบาดาลในแอ่งน้ำบาดาล สำรวจและจัดทำแผนที่แหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่หาน้ำยาก ภูเขาสูง ชายฝั่งทะเล ศึกษาและพัฒนาจัดทำฐานข้อมูลด้านอุปสงค์ (demand side) เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพิจารณาศักยภาพเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ตอบสนองความต้องการแหล่งน้ำ และเพื่อการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมในภาวะฉุกเฉิน มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล ศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่สำคัญ สนองต่อการพัฒนาประเทศและแก้ไขภาวะวิกฤติ นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังตรวจสอบระดับน้ำและคุณภาพน้ำบาดาล รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาล ตลอดจนการศึกษา วิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งได้มีการเสนอแนะนโยบายและแผนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ที่มีความชัดเจนครอบคลุมทุกภารกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างครบถ้วน รวมไปถึงการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัย เพื่อนำไปสู่การวางแผนบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ

คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล มีองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 ฉ แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ ให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลแต่งตั้งให้ผู้อำนวยการสำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล เป็นกรรมการและเลขานุการ (ภาพที่ 1) โดยมาตรา 7 สัตต แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 กำหนดให้คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ควบคุมการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 จัตวา วรรคหนึ่ง
2. เสนอแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
3. เสนอแนะรัฐมนตรีในการออกประกาศตามมาตรา 7 จัตวา
4. เสนอและรายงานต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล
5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

กองทุนพัฒนาน้ำบาดาล จึงได้จัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล และสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569 ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบ แนวทางในการใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ

การใช้เงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ต้องเป็นไปตามมาตรา 7 เบญจ

(1) การศึกษา สำรวจ วิจัย และการวางแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม

(2) การช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการทดแทนและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล

(3) ค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ตามที่ตกลงกับกระทรวงการคลัง

(4) ค่าใช้จ่ายในการจ้างเอกชนจัดเก็บค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล

2. ต้องเป็นไปตามแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม

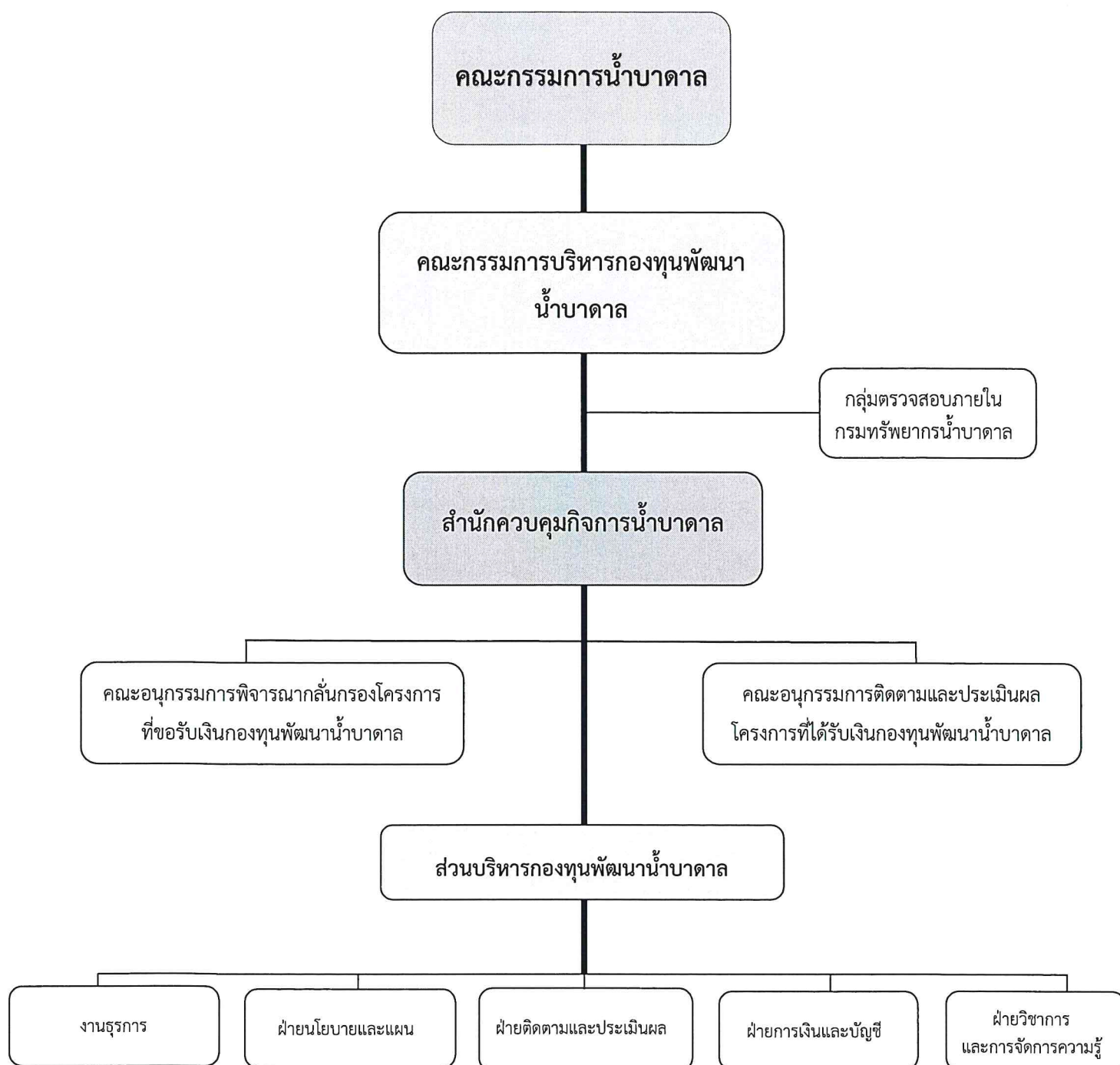
3. ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

4. ต้องจัดทำเป็นโครงการ

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นกรอบ แนวทางในการสนับสนุนการศึกษา วิจัย พัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน สามารถตอบสนองต่อทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

ภาพที่ 1 : แผนภูมิการบริหารงานของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

บทที่ 2

การวิเคราะห์สถานการณ์ และทิศทางนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569 ต้องสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากร น้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) และนโยบายกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐบาลต้องจัดทำ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว ตามหลักการธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันให้บรรลุเป้าหมายในระยะ เวลาที่กำหนด โดยภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ประเทศจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ระยะยาว พร้อมทั้งแนวทางยุทธศาสตร์หลัก ในการดำเนินการ โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศ และประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ดังนี้

วิสัยทัศน์ประเทศ

ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เป้าหมายการพัฒนา คือ ประเทศชาติ มั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ มุ่งเน้นการพัฒนาคน เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูล ขนาดใหญ่ ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป้าหมาย การพัฒนา คือ การยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด (1) การต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปยังรากเหง้า จุดเด่น และความได้เปรียบของประเทศ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยี และนวัตกรรม (2) ปรับปัจจุบัน เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และ (3) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต โดยเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ และปรับ รูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากร มนุษย์ เป้าหมายการพัฒนา คือ พัฒนาคคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อม ทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีอาชีพตามความถนัดของตน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
เป้าหมายการพัฒนา คือ การดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกการบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรม และทั่วถึง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป้าหมายการพัฒนา คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันอย่างบูรณาการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน มีการสร้างสมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เป้าหมายการพัฒนา คือ การปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐ ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ รวมถึงระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล นอกจากนั้น กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัยและความเป็นสากล เพื่อนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล คือ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเด็นการพัฒนาความมั่นคงด้านน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นพัฒนาระบบจัดการน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคงเพิ่มผลิตผลในเรื่องการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน ดูแลภัยพิบัติ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย คือ

1. พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ โดยจัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณ คุณภาพ ราคาที่เข้าถึงได้ มีระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริม ฟันฟู อนุรักษ์แอ่งน้ำบาดาล ให้มีปริมาณและคุณภาพน้ำ และใช้ประโยชน์ได้ตามเกณฑ์ มีการจัดทำแผนป้องกัน ฟันฟู รักษาแหล่งน้ำบาดาล ตามพื้นที่ที่กำหนดและตามความสำคัญ และมีการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบให้มีความมั่นคงในระดับสากล โดยการจัดหาและใช้น้ำที่สมดุล ทันสมัย ทันการณ์ และสร้างความเป็นธรรม ใช้ระบบทั้งทางโครงสร้าง กฎระเบียบ การบริหารจัดการการจัดหา และใช้น้ำที่ได้สมดุล ระบบและกลไกการจัดสรรน้ำที่เป็นธรรม การยกระดับผลผลิตภาพการใช้น้ำให้เทียบเท่าระดับสากล รวมทั้งการเตรียมความพร้อมทางบุคลากร สังคม สารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนาเครื่องมือการจัดการ การดำเนินการเพื่อสร้างสมดุล สร้างวินัยของประชาชนในการใช้น้ำและการอนุรักษ์อย่างรู้คุณค่า พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์สารสนเทศกับนานาชาติ และการดำเนินการร่วมใช้น้ำกับแม่น้ำระหว่างประเทศ โดยพิจารณาและดำเนินการโครงการบูรณาการและเชื่อมโยงกับประเด็นอื่นร่วมในระดับสากล และมีการจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ ให้สามารถลดสูญเสียความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่เกิด

จากน้ำตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งตามลักษณะของแต่ละพื้นที่ และสามารถฟื้นตัวได้ในเวลาอันสั้น

2. เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล โดยจัดให้มีแหล่งน้ำสำรอง พร้อมทั้งจัดให้มีน้ำใช้เพียงพอสำหรับการพัฒนาเกษตร อุตสาหกรรม และท่องเที่ยว รวมทั้งมีระบบดูแลน้ำภายในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ หรือเกษตรเพิ่มมูลค่าและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งการเพิ่มผลิตภาพของการใช้น้ำ โดยการใช้อย่างมีคุณค่า การนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพการส่งและการใช้น้ำทุกภาคส่วน และเพิ่มการเก็บกักในพื้นที่มีระบบการขออนุญาตใช้น้ำตามเกณฑ์และความสำคัญ เพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตและบริการและรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้ประกาศให้ใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2570 โดยบริบทการพัฒนาประเทศของแผนดังกล่าวได้ทบทวนสถานะของการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านความมั่นคง ความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ รวมถึงนำเสนอผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงระดับโลกและผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 ที่มีต่อประเทศไทย ในส่วนของสถานะของประเทศและผลจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลกในด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล คือ ด้านทรัพยากรน้ำ ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งแหล่งน้ำต้นทุนที่เป็นแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน อย่างไรก็ตาม ด้วยปริมาณความต้องการใช้น้ำที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำตามธรรมชาติทั้งจากการกระทำของมนุษย์และปัจจัยตามธรรมชาติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของฝนที่ทำให้แหล่งน้ำต้นทุนหลายแห่งมีปริมาณน้ำที่เก็บกักได้ในแต่ละปีลดลงจากในอดีต ส่งผลให้ปัญหาการขาดแคลนน้ำยังคงเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและเป็นความท้าทายที่สำคัญของการบริหารจัดการน้ำของประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ภายใต้องค์ประกอบในแต่ละด้าน ได้มีการกำหนด 13 หมายเหตุที่สำคัญ ซึ่งหมายเหตุที่เกี่ยวข้องกับด้านน้ำ คือ หมายเหตุที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมทั้งการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาองค์ความรู้ และระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพิ่มบทบาทภาคประชาชน ชุมชน และภาคเอกชน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเพิ่มศักยภาพการดูดซับ และเก็บกักก๊าซเรือนกระจก (Carbon Sink) โดยเฉพาะป่าต้นน้ำ ป่าชายเลน แหล่งน้ำธรรมชาติ และพื้นที่ชุ่มน้ำ สนับสนุนการใช้แนวทางธรรมชาติในการจัดการปัญหาภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

อย่างยั่งยืน (Nature-based Solution) เช่น การแก้ปัญหาหน้าท่วม โดยการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำที่คอยรับน้ำ ดักตะกอน การแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำ โดยการฟื้นฟูป่าต้นน้ำ สร้างระบบกักเก็บน้ำย่อย ๆ ในระดับท้องถิ่น การปรับเปลี่ยนการใช้ที่ดิน และการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยการฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่งดั้งเดิมที่เป็น ปะการังทางธรรมชาติที่สำคัญ

3. แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

วิสัยทัศน์

“ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดอุปโภค บริโภค น้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจากอุทกภัย ลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน”

เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ข้างต้น ได้กำหนดแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ไว้ 6 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค

ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต

ด้านที่ 3 การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย

ด้านที่ 4 การจัดการคุณภาพน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

ด้านที่ 5 การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม และป้องกันการพังทลายของดิน

ด้านที่ 6 การบริหารจัดการ

ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภค บริโภค ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต และด้านที่ 6 การบริหารจัดการ

4. แผนปฏิบัติการ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิสัยทัศน์

“ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนววิถีใหม่ ภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน”

แผนปฏิบัติการ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีแผนปฏิบัติการ 5 แผน ดังนี้

แผนปฏิบัติการที่ 1 การยกระดับกระบวนการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านการ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนปฏิบัติการที่ 2 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

แผนปฏิบัติการที่ 3 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและน้ำบาดาลให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

แผนปฏิบัติการที่ 4 การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี

แผนปฏิบัติการที่ 5 การขับเคลื่อนไทยสู่เศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและลดผลกระทบ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ซึ่งมีแผนปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล คือ

แผนปฏิบัติราชการที่ 3 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและน้ำบาดาลให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 11 อนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำ และระบบกระจายน้ำ เพื่อการจัดสรรน้ำให้สามารถตอบสนองความต้องการใช้น้ำอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 12 พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการน้ำ และจัดการสภาวะวิกฤตน้ำ

5. แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570)

วิสัยทัศน์

“เป็นองค์กรสมรรถนะสูงในการสร้างความมั่นคงด้านน้ำบาดาลในทุกสถานการณ์ให้ใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายในปี 2570”

แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570) ได้กำหนดแผนปฏิบัติราชการ 8 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 พัฒนาระบบน้ำบาดาลครอบคลุมพื้นที่ขาดแคลนน้ำ และสนับสนุนระบบนิเวศของประเทศไทย

ด้านที่ 2 ส่งเสริมการพัฒนาน้ำบาดาล ระบบการผลิตภาคเกษตรมูลค่าสูง และรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ด้านที่ 3 พัฒน่องค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสู่มาตรฐานระดับสากล

ด้านที่ 4 อนุรักษ์ พื้นฟู ชีวน้ำบาดาล

ด้านที่ 5 กำกับ ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล

ด้านที่ 6 พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลให้สอดคล้องสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้านที่ 7 การจัดการความรู้และฝึกอบรมบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ด้านที่ 8 พัฒนาสู่องค์กรสมรรถนะสูง

6. นโยบายกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบายกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีประเด็นด้านทรัพยากรน้ำที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ดังนี้

1. ให้ความสำคัญในการดำเนินการเกี่ยวกับโครงการพระราชดำริ โครงการในพระองค์ และโครงการหลวงต่าง ๆ

2. มุ่งเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล ด้วยการพัฒนาองค์ความรู้ด้านอุทกธรณีวิทยา เทคโนโลยีการเจาะ และการบริหารน้ำบาดาลอย่างยั่งยืนตามมาตรฐานระดับสากล เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

3. สนับสนุนและกำกับดูแลการใช้น้ำบาดาล

4. อนุรักษ์ และฟื้นฟูชั้นน้ำบาดาล
5. เพิ่มประสิทธิภาพ และเน้นผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการเพิ่มศักยภาพ และองค์ความรู้แก่บุคลากรของหน่วยงาน อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง
6. เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการ และการปรับโครงสร้างการปฏิบัติงาน
7. พัฒนาการสื่อสารทางโซเชียลมีเดีย และขับเคลื่อนงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. เร่งผลักดันการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG หรือ โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

บทที่ 3

การดำเนินงานที่ผ่านมา สถานะการเงิน

1. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ในคราวประชุมครั้งที่ 7/2560 เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2560 และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการน้ำบาดาล ในคราวประชุมครั้งที่ 2/2560 เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2560 จึงทำให้มีการใช้แผนแม่บทดังกล่าวในปี พ.ศ. 2561

ในการดำเนินการที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2561-เมษายน 2564) การบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลของแผนแม่บท เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นไปตาม ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ ดังนี้

1.1 ยุทธศาสตร์ 1 : การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

มาตรการ 1.1 : การพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรบุคคล

มาตรการ 1.2 : การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดหารายได้และการจัดสรรรายจ่ายของ กพน.

มาตรการ 1.3 : การจัดหาและปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีอันจำเป็น ให้เพียงพอ และสอดคล้องกับภารกิจและระบบที่เปลี่ยนแปลงไป

มาตรการ 1.4 : การเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการบริหารจัดการ กพน.

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์

1. ผลการประเมินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ไม่ต่ำกว่าปีที่ผ่านมา
2. ผู้รับบริการมีระดับความพึงพอใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85
3. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

ผลการดำเนินงาน

ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์	แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม				
	พ.ศ. 2560-2564				พ.ศ. 2565-2569
	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
1. ผลการประเมินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ไม่ต่ำกว่าปีที่ผ่านมา	3.0674 คะแนน	3.7684 คะแนน	4.0810 คะแนน	4.5471 คะแนน	4.5855 คะแนน
2. ผู้รับบริการมีระดับความพึงพอใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	ร้อยละ 85	ร้อยละ 91.10	ร้อยละ 91.40	ร้อยละ 91.40	ร้อยละ 94.10
3. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75	ร้อยละ 71.80	ร้อยละ 42.20	ร้อยละ 74.33	ร้อยละ 82.10	ร้อยละ 83.52

จากผลการดำเนินงานของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล และสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 จะเห็นได้ว่าตัวชี้วัดด้านผลการประเมินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ได้ระดับคะแนนสูงขึ้นทุกปี โดยสำหรับด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีระดับตั้งแต่ร้อยละ 85 และสูงขึ้นทุกปี อย่างไรก็ตามในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563 ด้านกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล น้อยกว่าร้อยละ 75 เนื่องจากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขาดความต่อเนื่อง ไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์อาจไม่สอดคล้องกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลเกินกว่าร้อยละ 75

สำหรับแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569 ฉบับปัจจุบัน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ตัวชี้วัดด้านผลการประเมินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลมีระดับคะแนนสูงกว่าปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2564 โดยได้รับคะแนน 4.5855 คะแนน ส่วนผู้รับบริการมีความพึงพอใจถึงร้อยละ 94.10 และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในระดับร้อยละ 83.52 มากกว่าแผนแม่บทฯ ฉบับก่อนหน้า ดังนั้น การที่ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ทุกตัวสำหรับผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 อยู่ในระดับที่สูงกว่าปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2564 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ผู้รับบริการมีความพึงพอใจมากกว่าเดิม รวมทั้งการให้บริการและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

1.2 ยุทธศาสตร์ 2 : การสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาน้ำบาดาลของประเทศ

มาตรการ 2.1 : การสนับสนุนโครงการศึกษา สํารวจ วิจัย รวมทั้งการผลิตและทำแผนความต้องการใช้น้ำบาดาล เพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำบาดาล สำหรับการอุปโภคบริโภค เกษตรอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการ และรักษาระบบนิเวศ

มาตรการ 2.2 : การสนับสนุนโครงการศึกษา สํารวจ และวิจัย เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล และคุ้มครองพื้นที่น้ำบาดาล

มาตรการ 2.3 : การสนับสนุนโครงการศึกษา สํารวจ และวิจัย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคร่วมพัฒนาและอนุรักษ์น้ำบาดาล ตั้งแต่ในระดับนโยบาย ปฏิบัติการ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล

มาตรการ 2.4 : การสนับสนุนการดำเนินโครงการศึกษา สํารวจ และวิจัย เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการศึกษา สํารวจ และวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล

เป้าหมาย : เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาน้ำบาดาลของประเทศ

ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์

1. ผลการศึกษาวิจัยของโครงการที่ได้รับการสนับสนุนมีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม ไม่น้อยกว่า 3 ด้าน

2. ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ มีระดับความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 85

ผลการดำเนินงาน

ได้มีการนำผลการศึกษาวิจัยของโครงการที่ได้รับการสนับสนุนมีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านวิชาการ โดยมีการตีพิมพ์วารสารวิชาการ/นำเสนอในการประชุมวิชาการระดับประเทศ/นานาชาติ เช่น โครงการส่งเสริมภาพลักษณ์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลด้วยสื่อ และโครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลและเครือข่ายบริหารจัดการน้ำบาดาลอย่างยั่งยืนเป็นรายแ่ง เป็นต้น

2. ด้านสังคมและชุมชน โดยมีการถ่ายทอดงานวิจัยสู่ชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โครงการศึกษาวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโซล่าเซลล์เพื่อการสูบน้ำบาดาล และโครงการศึกษาทดลองเติมน้ำใต้ดินระดับตื้นในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักทรัพยากรน้ำบาดาล 12 เขต เป็นต้น

3. ด้านนโยบาย โดยมีการนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน/รัฐบาล เช่น โครงการศึกษาและจัดทำแนวทางการบริหารจัดการน้ำสำหรับภาคอุตสาหกรรมแบบบูรณาการและมีส่วนร่วม โครงการประชุมสัมมนา/เสวนา การเติมน้ำใต้ดินของประเทศไทย และโครงการห้องปฏิบัติการศูนย์นาคราช เป็นต้น

4. ด้านที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร ฉลากการค้า และอื่น ๆ เช่น โครงการศึกษาระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มสะอาดจากน้ำบาดาลกร่อยเค็มหรือมีค่าสารละลายรวมสูงตามความเหมาะสมแต่ละพื้นที่ทั่วประเทศ เป็นต้น

5. ด้านการขยายผลต่อยอดในงานวิจัย โดยมีการต่อยอดการดำเนินการโดยของบประมาณแผ่นดิน หรืองบวิจัยเพื่อดำเนินการขยายผลต่อไป เช่น โครงการการวิเคราะห์การแลกเปลี่ยนระหว่างน้ำบาดาลและน้ำผิวดินในพื้นที่เกษตรน้ำท่วมถึงบริเวณลุ่มน้ำยมและน่านตอนล่าง และโครงการประชุมสมาคมนักอุทกธรณีวิทยานานาชาติ ครั้งที่ 45 (45th IAH International Congress 2018 : “Groundwater and Life Moving Science and Technology into Action”)

ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์	แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม				
	พ.ศ. 2560-2564				พ.ศ. 2565-2569
	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ มีระดับความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	ร้อยละ 84.55	ร้อยละ 96.86	ร้อยละ 81	ร้อยละ 89.10	ร้อยละ 92.70

จากผลการดำเนินงานของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 จะเห็นได้ว่ากองทุนพัฒนาน้ำบาดาลมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยมีการนำผลการศึกษาวิจัยของโครงการไปขยายผลสู่การปฏิบัติ สามารถถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ

อย่างไรก็ตาม สำหรับแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569 ฉบับปัจจุบัน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ มีความพึงพอใจกับการดำเนินโครงการที่ได้รับงบประมาณจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในอัตราร้อยละ 92.70 มากกว่าปีงบประมาณที่ผ่านมาถึงร้อยละ 3.60

2. การใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในช่วงแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 - 2564

ในปีช่วง พ.ศ. 2561 - 2564 (ณ ตุลาคม 2564) กองทุนพัฒนาน้ำบาดาลได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อการสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลของประเทศ ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2 ของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 จำนวน 101 โครงการ จำนวนเงิน 4,317,837,286 บาท โดยแบ่งตามมาตรการ ดังนี้

มาตรการ 2.1 : การสนับสนุนโครงการศึกษา สำรวจ วิจัย รวมทั้งการผลิตและทำแผนความต้องการใช้น้ำบาดาล เพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำบาดาล สำหรับการอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการ และรักษาระบบนิเวศ จำนวน 32 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 31.7 ของโครงการทั้งหมดจำนวนเงิน 2,089,501,668 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.4 ของการใช้จ่ายเงิน

มาตรการ 2.2 : การสนับสนุนโครงการศึกษา สำรวจ วิจัย และพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล และคุ้มครองพื้นที่น้ำบาดาล จำนวน 25 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 24.7 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 634,813,772 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.7 ของการใช้จ่ายเงิน

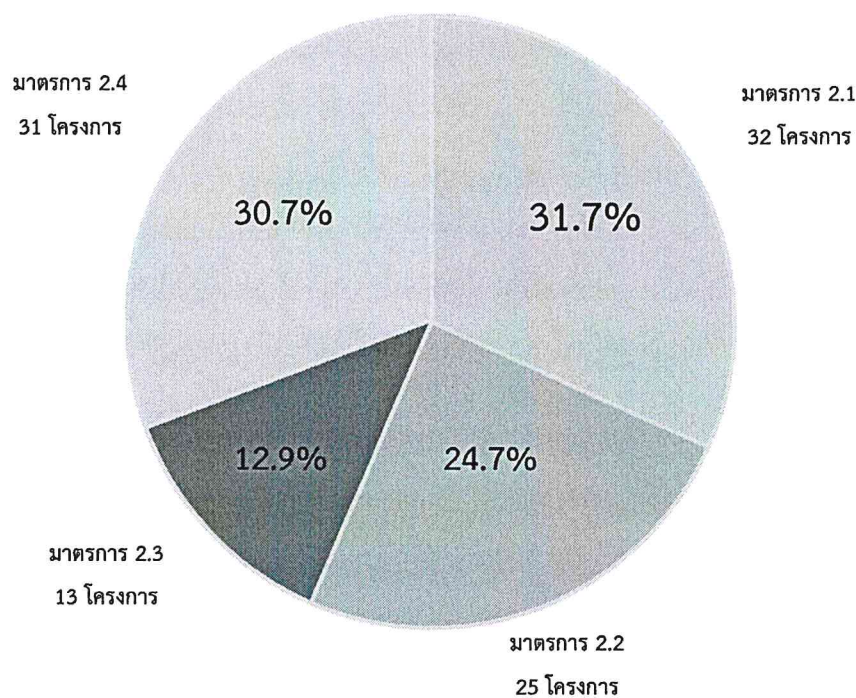
มาตรการ 2.3 : การสนับสนุนโครงการศึกษา สำรวจ และวิจัย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคร่วมพัฒนาและอนุรักษ์น้ำบาดาล ตั้งแต่ในระดับนโยบาย ปฏิบัติการ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล จำนวน 13 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 12.9 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 82,470,905 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.9 ของการใช้จ่ายเงิน

มาตรการ 2.4 : การสนับสนุนการดำเนินโครงการศึกษา สำรวจ วิจัย และพัฒนา เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการศึกษา สำรวจ วิจัย และพัฒนา ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล จำนวน 31 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 30.7 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 1,511,050,941 บาท คิดเป็นร้อยละ 35 ของการใช้จ่ายเงิน (ภาพที่ 2 และภาพที่ 3)

ภาพที่ 2 การดำเนินโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2 ในช่วงปี พ.ศ. 2561-2564

(ณ ตุลาคม 2564 จำนวน 101 โครงการ)

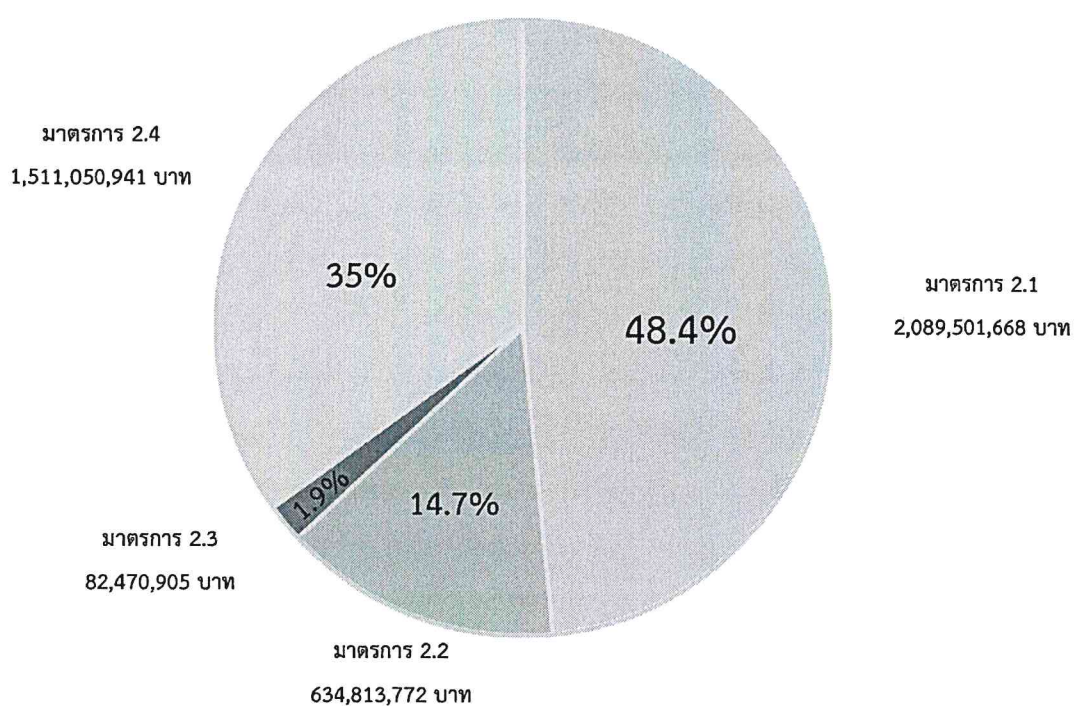
จำแนกตามจำนวนโครงการ

ภาพที่ 3 การสนับสนุนงบประมาณโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2 ในช่วงปี พ.ศ. 2561-2564

(ณ ตุลาคม 2564 จำนวนเงิน 4,317,837,286 บาท)

จำแนกตามจำนวน

3. การใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในช่วงแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569 (ณ 30 กันยายน 2565)

ตั้งแต่มีการบังคับใช้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 – 2569 กองทุนพัฒนาน้ำบาดาลได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อการสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาน้ำบาดาลของประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทดังกล่าว สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวนทั้งสิ้น 37 โครงการ จำนวนเงินรวม 1,314,272,052 บาท โดยแบ่งตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

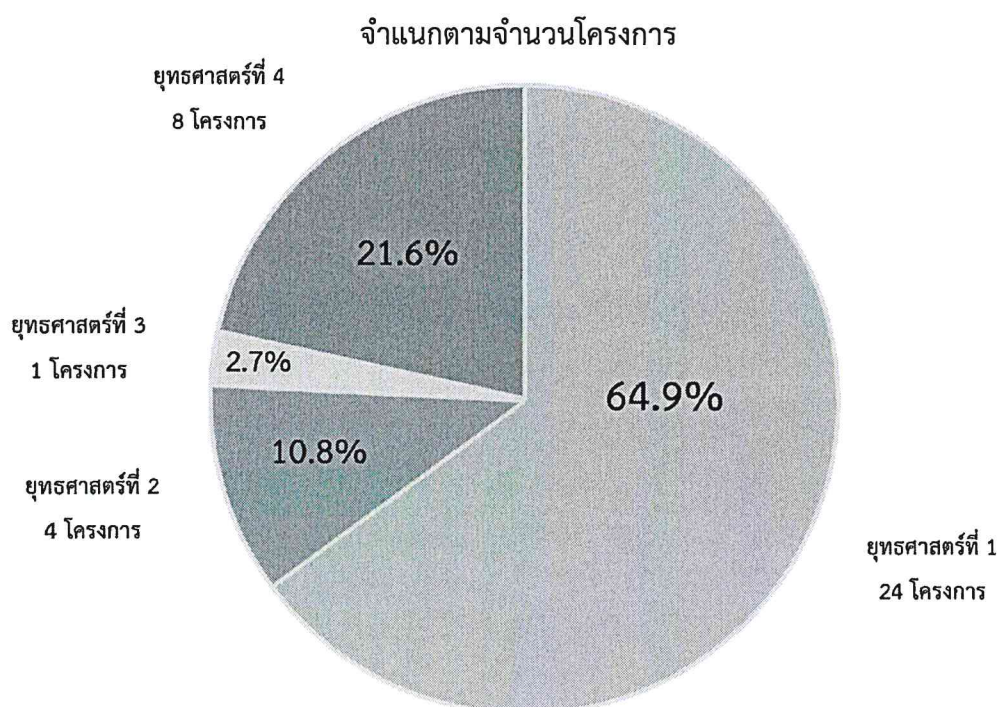
ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ศึกษา สำรวจ วิจัย พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิชาการ น้ำบาดาล เพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน จำนวน 24 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 64.9 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 880,481,249 บาท คิดเป็นร้อยละ 67 ของการใช้จ่ายเงิน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เสริมสร้างประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาล จำนวน 4 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 10.8 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 153,945,663 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.7 ของการใช้จ่ายเงิน

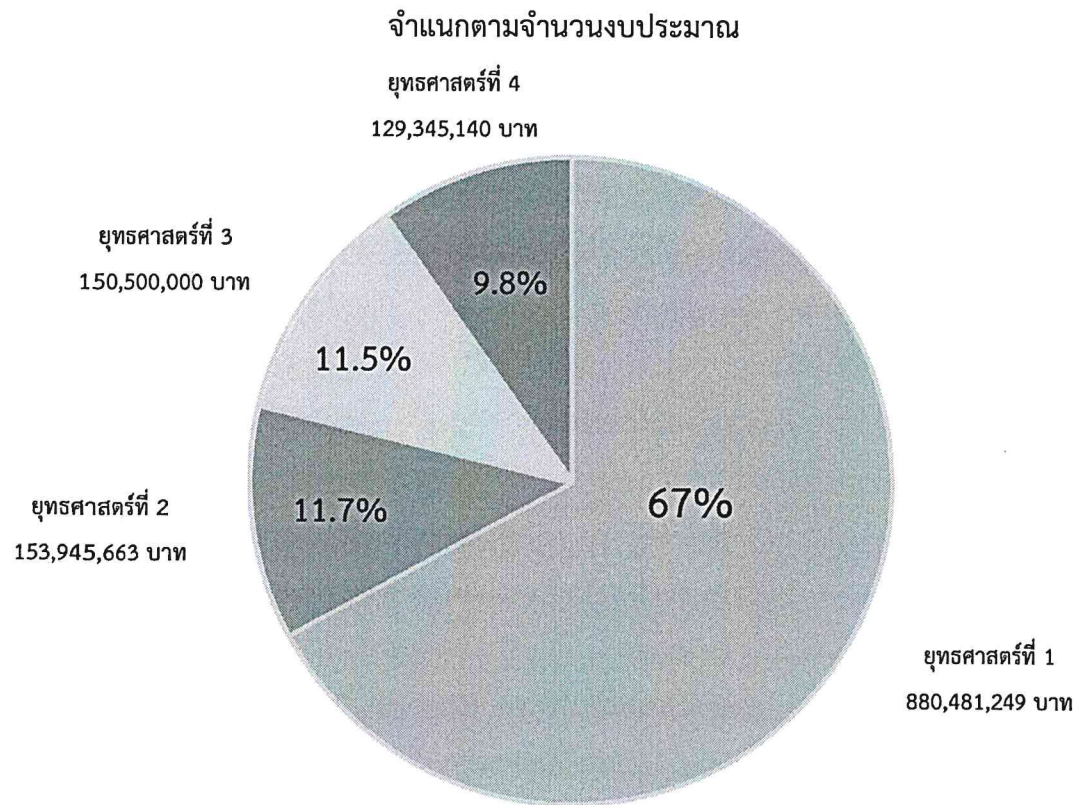
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ควบคุม กำกับ ดูแล ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมโดยมีธรรมชาติบาล จำนวน 1 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 2.7 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 150,500,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.5 ของการใช้จ่ายเงิน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล และสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 21.6 ของโครงการทั้งหมด จำนวนเงิน 129,345,140 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.8 ของการใช้จ่ายเงิน (ภาพที่ 4 และภาพที่ 5)

ภาพที่ 4 การดำเนินโครงการภายใต้ 4 ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565–2569 (สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 37 โครงการ)

ภาพที่ 5 การสนับสนุนงบประมาณโครงการภายใต้ 4 ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569 (สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวนเงิน 1,314,272,052 บาท)

บทที่ 4

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม พิจารณาจากพันธกิจ ข้อมูลการประเมินผลการดำเนินงาน จากการศึกษาทบทวน การพิจารณาสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และปัจจัย การดำเนินงานด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นต้น ทำให้ทราบว่า อะไรคือตัวแปรหรือปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร

จุดแข็ง (Strengths)

1. มีหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน สนับสนุนการปฏิบัติงาน ตามแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
2. มีองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการน้ำบาดาล ที่สามารถนำไปเผยแพร่ต่อยอด และใช้ ประโยชน์ได้
3. มีกฎหมาย และเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ของประเทศ
4. ความมั่นคงด้านน้ำบาดาล ทำให้รู้ศักยภาพน้ำบาดาลแต่ละพื้นที่
5. การบริหารจัดการของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล สามารถเข้าถึงได้และสามารถฟื้นฟู ความเดือดร้อนของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาล ต่อสภาวะวิกฤตการณ์หรือภัยพิบัติร้ายแรงทางธรรมชาติ

จุดอ่อน (Weakness)

1. ระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ที่มีอยู่ ยังไม่ทันสมัยหรืออยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม แก่ผู้ใช้งานที่หลากหลาย ทั้งตัวข้อมูลและระบบการเชื่อมโยงข้อมูล เนื่องจากมีวิธีการใช้งานที่ยากและซับซ้อน เหมาะกับผู้มีความชำนาญและมีความรู้เฉพาะด้าน
2. ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านกฎหมายยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
3. กลไกการจัดสรรน้ำบาดาลประเภทต่าง ๆ ในเชิงเศรษฐศาสตร์น้ำบาดาลเพื่อนำมาใช้ ในการบริหารจัดการ ยังไม่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านน้ำบาดาล ยังไม่มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน ได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องอย่างยั่งยืน
5. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขาดความต่อเนื่อง และไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์อาจไม่สอดคล้องกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

โอกาส (Opportunity)

1. รัฐบาลให้ความสำคัญด้านทรัพยากรน้ำบาดาล โดยให้บรรจุไว้ในกรอบดำเนินงานของประเทศทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับล่าสุด และแผนยุทธศาสตร์ชาติ เป็นต้น
2. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอื่นนอกจากเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลมากขึ้น เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการขาดแคลนแหล่งน้ำที่มีคุณภาพเพียงพอต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และการใช้ประโยชน์ภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
3. สังคมให้ความสำคัญและรับรู้ถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำบาดาล และรักษาสีงแวดล้อมยิ่งขึ้น
4. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลทั้งในประเทศและนอกประเทศ รวมทั้งการแลกเปลี่ยน และการพัฒนาการศึกษาและวิจัยด้านน้ำบาดาล เพื่อให้มีโอกาในการพัฒนาแผนการจัดหาน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อุปสรรค (Threat)

1. การแทรกแซงของปัญหาเร่งด่วนด้านภัยธรรมชาติ ทำให้แผนการดำเนินงานที่จัดทำไว้ไม่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง
2. ระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาลขาดการเชื่อมโยง และไม่มีเอกภาพ ทำให้มีอุปสรรคด้านการใช้ข้อมูลร่วมกัน เพื่อการศึกษา วิจัย และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพ
3. สังคมและประชาชนแม้จะมีความสนใจและต้องการใช้น้ำบาดาลมากขึ้น แต่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องด้านการใช้น้ำบาดาลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

บทที่ 5

วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
พ.ศ. 2565-2569 และแนวนโยบายทางการให้เงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

1. วิสัยทัศน์

สนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถเป็นฐานการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืนและมีธรรมาภิบาล

2. เป้าประสงค์

1) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศอย่างเป็นระบบ สร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำบาดาลกับการสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

2) เพิ่มการสร้างจิตสำนึกของบุคลากรทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานของรัฐ ท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชน ชุมชน และประชาชน ให้มีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการบริหารจัดการพัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล

3) เพื่อใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการเพื่อบริหารจัดการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

3. ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

เพื่อให้บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้เงื่อนไขที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามของการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย แผนแม่บทฯ ฉบับนี้ ได้กำหนดยุทธศาสตร์หลัก 4 ด้าน ในช่วง พ.ศ. 2565-2569 เพื่อนำทรัพยากรน้ำบาดาลมาใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ รวมถึงการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ อันนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน โดยยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ศึกษา สำรวจ วิจัย พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิชาการน้ำบาดาลเพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ทรัพยากรน้ำบาดาลแต่ละพื้นที่ มีปริมาณและคุณภาพแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางอุทกธรณีวิทยา ซึ่งได้แก่ ลักษณะทางภูมิประเทศ ธรณีวิทยา และอุทกธรณีวิทยา ปัจจุบันการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศไทยอาศัยหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำผิวดิน และทรัพยากรน้ำบาดาลเชิงบูรณาการในพื้นที่ลุ่มน้ำ ดังนั้น การพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่คุ้มค่าจะส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

นอกจากอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลการศึกษาด้านปริมาณและคุณภาพที่มีอยู่ ยังขึ้นอยู่กับเทคโนโลยี รูปแบบการพัฒนา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาลด้วย

กลยุทธ์ที่ 1 ศึกษา สำรวจ วิจัย ประเมินศักยภาพเพื่อหาแหล่งน้ำบาดาลที่สำคัญ พื้นที่หาน้ำยากสนองต่อการพัฒนาประเทศ และแก้ไขภาวะวิกฤติ

การประเมินศักยภาพน้ำบาดาล จะต้องมีการศึกษาสภาพภูมิศาสตร์และธรณีวิทยา ศึกษาสภาพอุทกธรณีวิทยา และการศึกษาความสัมพันธ์ของน้ำบาดาลกับวัฏจักรของน้ำโดยรวม ตลอดจนการสำรวจและจัดทำแผนที่อุทกธรณีวิทยา (hydrogeological map) เฉพาะพื้นที่ที่มีสภาพอุทกธรณีวิทยาเป็นหินแข็ง หินปูน เช่น ภูเขา เกาะ ชายฝั่งทะเล พื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน เช่น บริเวณที่มีเกลือหินหรือพื้นที่ที่ชั้นน้ำมีน้ำเค็มแทรกอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่เขตเศรษฐกิจที่มีปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำ เช่น พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว (เกาะสมุย เกาะภูเก็ต) พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก เป็นฐานข้อมูลในการพิจารณาศักยภาพเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการวางแผน การพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลต่อไป

การแก้ไขปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำสะอาดสำหรับการอุปโภคบริโภคของประชาชนในชนบท จำเป็นต้องแก้ไขโดยใช้ทรัพยากรแหล่งน้ำอย่างผสมผสาน ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ สภาพอุทกธรณีวิทยา และจำนวนประชากรผู้ใช้น้ำของหมู่บ้านนั้น ๆ รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาการซ่อมแซม บำรุงรักษา สิ่งก่อสร้าง ระบบประปาหมู่บ้าน บ่อน้ำบาดาล และกำหนดหลักเกณฑ์การจัดเก็บค่าใช้น้ำ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะวิกฤติ ที่ประเทศประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินถล่ม ภัยแล้ง ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการไม่มีน้ำกินน้ำใช้ จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐต้องดำเนินการช่วยเหลือประชาชนให้มีน้ำสะอาดใช้อุปโภคบริโภคขณะเผชิญเหตุ และจัดการให้มีใช้อย่างยั่งยืนตลอดไป

การพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรกรรม การพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลระดับต้น และระดับลึกโดยใช้เทคโนโลยีการเจาะบ่อน้ำบาดาลที่เหมาะสมเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำของเกษตรกร การพัฒนาระบบการจ่ายน้ำและระบบการใช้น้ำบาดาล เพื่อให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้เป็นไปตามหลักวิชาการ

การพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลในภาคอุตสาหกรรม แหล่งน้ำบาดาลถือเป็นแหล่งน้ำที่มีเสถียรภาพสูงและเป็นทรัพยากรที่เชื่อถือได้ กล่าวคือ สามารถสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในปริมาณเชื่อถือได้ตลอดปี ไม่ขึ้นกับฤดูกาล และมีคุณภาพน้ำคงที่ตลอดปี ทรัพยากรน้ำบาดาลจึงเป็นปัจจัยสำคัญของภาคอุตสาหกรรมที่มีการผลิตสินค้าอย่างสม่ำเสมอตลอดฤดูกาล ดังนั้น การพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลสำหรับภาคอุตสาหกรรม โดยการสำรวจความต้องการแหล่งน้ำบาดาล และการประเมินศักยภาพแหล่งน้ำบาดาลชั้นรายละเอียด ในบริเวณที่ตั้งของภาคอุตสาหกรรม รวมไปถึงการสำรวจสภาพแหล่งน้ำอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ ในเชิงบูรณาการ และวางแผนการใช้น้ำ การวางแผนการพัฒนาน้ำบาดาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดจุดเจาะบ่อน้ำบาดาลหรือบ่อผลิต การวางตำแหน่งบ่อสังเกตการณ์ และระบบติดตามเฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลง ปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาล ตลอดจนคำนึงถึงการลดปริมาณการใช้น้ำบาดาลไปด้วย

กลยุทธ์ที่ 2 ศึกษา วิจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่ทันสมัย

การศึกษาเทคโนโลยีการสำรวจและเจาะบ่อน้ำบาดาลในระดับต้นและระดับลึกที่เหมาะสมกับสภาพอุทกธรณีวิทยาและรูปแบบการใช้น้ำ เช่น เทคโนโลยีการเจาะบ่อแบบบ่อน้ำบาดาลแนวนอนเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล เทคโนโลยีการเติมน้ำลงสู่ชั้นน้ำบาดาล หรือการเพิ่มศักยภาพแหล่งน้ำบาดาล ซึ่งมีมากมายหลายวิธี เช่น การเก็บกักน้ำฝนในช่วงฤดูฝนไว้ใช้ในฤดูแล้ง การเติมน้ำด้วยการขุดลอกสระ การเติมน้ำโดยการก่อสร้างระบบพื้นดินการกักเก็บน้ำของชั้นน้ำบาดาล (Aquifer Storage Recovery, ASR) และเทคโนโลยีการก่อสร้างเขื่อนใต้ดิน

กลยุทธ์ที่ 3 ศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่เหมาะสมกับลักษณะอุทกธรณีวิทยา นำขึ้นมาใช้ร่วมกับน้ำผิวดิน เพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลในแต่ละพื้นที่ย่อมมีโครงสร้างการบริหารที่แตกต่างกัน จากภาวะแวดล้อมทางอุทกธรณีวิทยา ระบบเศรษฐกิจ สังคม และองค์กรที่เกี่ยวข้อง การใช้น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดินเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ที่นำเอาศักยภาพของน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินมาพิจารณาประสานการใช้อย่างเหมาะสม กล่าวคือ การใช้น้ำร่วมกัน (conjunctive use) ต้องทราบความต้องการใช้น้ำในแต่ละประเภท เพื่อการวางแผนการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลให้มีความชัดเจนสัมพันธ์กับความต้องการใช้ประโยชน์ เพื่อหาศักยภาพด้านปริมาณและคุณภาพของน้ำผิวดิน ระบบการส่งน้ำผิวดิน ศักยภาพด้านปริมาณ และคุณภาพของน้ำใต้ดิน วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการใช้น้ำที่ชัดเจน มีความเหมาะสมต่อการใช้ในด้านเทคนิค เศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคม ต้องเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบในการใช้น้ำทั้งสองด้าน เพื่อวางแผนการจัดการน้ำร่วมกับแผนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อกำหนดบริเวณและลำดับความสำคัญของการใช้น้ำอย่างเหมาะสม ไม่มีผลกระทบต่อศักยภาพทั้งน้ำบาดาลและน้ำผิวดิน

กลยุทธ์ที่ 4 ปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล มาตรฐานเครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล

การศึกษา ทบทวน เพื่อปรับปรุงมาตรฐานและคู่มือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการสำรวจ จัดหา พัฒนา อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล รวมถึงมาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่และมาตรฐานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของนานาประเทศ มีการพัฒนาบ่อน้ำบาดาลหรือเป่าล้างบ่อน้ำบาดาล เพื่อฟื้นฟูสภาพของบ่อน้ำบาดาลที่มีอายุการใช้งานมานาน หรือบ่อที่มีปัญหาตะกอนดินทรายเข้าบ่อ เพื่อให้เป็นบ่อน้ำบาดาลที่ให้น้ำสะอาดและประสิทธิภาพการให้น้ำดีขึ้นดังเดิม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาล

ควรเร่งเสริมสร้าง และเพิ่มสมรรถนะระบบสำรวจและติดตามผลกระทบจากการใช้น้ำบาดาลให้สามารถเชื่อมโยงกับระบบการควบคุมการใช้น้ำบาดาลที่ทันต่อเหตุการณ์ เร่งประสานความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังและแจ้งเหตุ พร้อมทั้งเร่งผลักดัน

การใช้ผลวิจัยในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลในพื้นที่วิกฤติ และศึกษาเชิงรุกเพื่อเตรียมความพร้อมให้สามารถชี้แก้ปัญหา และป้องกันผลกระทบต่อแหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมได้ โดยบริหารการใช้เงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลให้สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมและสนับสนุน การศึกษา วิจัย รูปแบบ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาล ทดแทนการใช้น้ำบาดาล และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม

ในภาพรวมของประเทศมีแนวโน้มใช้น้ำบาดาลมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตชุมชน และเขตอุตสาหกรรม ขณะที่ภาคการเกษตรจะเป็นการใช้น้ำบาดาลมากขึ้นในปีที่น้ำผิวดินน้อย จึงต้องมีการกำหนดรูปแบบการบริหารน้ำบาดาลให้เหมาะสมกับสภาพการใช้น้ำบาดาลเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ ซึ่งต้องมีการศึกษาวิจัยเสริมเพื่อให้เข้าใจลักษณะและเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการจัดการได้มากขึ้น เช่น การศึกษาลักษณะการใช้น้ำบาดาล การปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาล การหาค่าศักยภาพและเกณฑ์การควบคุม การหามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์และสังคมเพื่อการพัฒนาและจัดสรร การหามาตรการส่งเสริมอนุรักษ์ที่เหมาะสม รูปแบบการมีส่วนร่วมและการบริหารน้ำร่วม เทคโนโลยีใหม่ในการพัฒนาและอนุรักษ์ และการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อบริหารจัดการ (Decision Support System) ทรัพยากรน้ำบาดาล ร่วมกับการวางแผนและจัดการด้านอื่น ๆ เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังตรวจสอบระดับน้ำ และคุณภาพน้ำบาดาล รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาล

ทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพและปริมาณเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ ใต้พื้นดิน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น ไม่สามารถอธิบายโดยการสำรวจเพียงไม่กี่ครั้ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ ปริมาณการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ และสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินของแต่ละพื้นที่ ดังนั้น การพัฒนาระบบเฝ้าระวังตรวจสอบปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาล จะช่วยให้มีข้อมูลปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาล และปริมาณสารปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำปัจจุบัน ทราบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาลในอนาคต ทำให้สามารถควบคุมและป้องกันผลกระทบที่มีต่อแหล่งน้ำบาดาลในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการศึกษาและจัดทำระบบการติดตามตรวจสอบผลการบังคับใช้ปริมาณน้ำที่ใช้ได้อย่างปลอดภัย (safe yield) การศึกษาด้านคุณภาพน้ำบาดาลควบคู่กับการศึกษาด้านอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

การสนับสนุน หรือส่งเสริมการศึกษาและเรียนรู้การนำเทคโนโลยีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ มีการเรียนรู้และรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลจากสากลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีเทคโนโลยีในการบริหารจัดการน้ำบาดาลที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลการนำเทคโนโลยีนั้นมาใช้เพื่อแก้ไข และปรับปรุงแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับประเทศไทย โดยไม่ส่งผลกระทบ

ต่อสิ่งแวดลอม ตลอดจนการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล แหล่งน้ำบาดาล สิ่งก่อสร้างพื้นฐานด้านแหล่งน้ำบาดาล ที่ได้รับความเสียหายจากพิบัติภัยทางธรรมชาติ ให้กลับคืนสู่สภาพดีใช้งานได้ดีดังเดิม มีการศึกษาและกำหนด พื้นที่เติมน้ำบาดาล (recharge area) พื้นที่อ่อนไหวต่อการปนเปื้อนให้ครอบคลุมทั่วประเทศมากขึ้น เพื่อกำหนด มาตรการหรือแนวทางการควบคุมแหล่งมลสาร หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อน้ำบาดาลอย่างชัดเจน และเข้มงวด โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ต้นน้ำบาดาล การศึกษาวิเคราะห์ว่าประเทศไทยยังมีพื้นที่ที่มีความเสี่ยง ต่อการเกิดแผ่นดินไหว การรุกรานของน้ำเค็ม เพื่อเร่งกำหนดมาตรการในการป้องกัน อนุรักษ์ พื้นฟูและแก้ไข ปัญหาที่จะเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า และจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ควบคุม กำกับ ดูแล ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดลอมโดยมีธรรมาภิบาล

พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 มีวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุมการเจาะน้ำบาดาล และการใช้น้ำบาดาลที่มีแนวโน้มสูงขึ้นให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย ต่อทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดลอม หรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สินหรือสุขภาพของประชาชน และต่อมาได้ มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสถานการณ์น้ำบาดาลที่เปลี่ยนแปลงไป โดยหลักการบริหารจัดการ น้ำบาดาล คือ เพื่อให้เกิดการพัฒนา น้ำบาดาลขึ้นมาใช้อย่างยั่งยืน ซึ่งคำนึงถึงความเท่าเทียมกันในการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรของคนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นต่อไป วิธีการจัดการที่ดีจะต้องมีการบูรณาการของหน่วยงาน ภาครัฐ ร่วมกับภาคประชาชน ที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและการใช้ประโยชน์จากน้ำบาดาล โดยมี ส่วนร่วมกันขับเคลื่อนการควบคุม กำกับ ดูแล การกระจายประโยชน์จากน้ำบาดาล ตลอดจนให้ภาคส่วนต่าง ๆ เกิดความตระหนักรู้ในคุณค่าของน้ำบาดาล และความเชื่อมโยงของน้ำบาดาล น้ำผิวดินและสิ่งแวดลอมที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ที่ 1 การเสนอแนะนโยบายและแผนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล และสิ่งแวดลอม

จัดทำข้อเสนอแนะทางนโยบาย แผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดลอม ที่มีความชัดเจน ครอบคลุมทุกภารกิจที่เกี่ยวข้อง เป็นรูปธรรมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ครอบคลุม ผ่านกระบวนการ มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีเนื้อหาสาระครอบคลุมด้านวิชาการ น้ำบาดาล โครงสร้างองค์กรบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำบาดาล ด้านกฎหมาย ด้านข้อมูลและการจัดการระบบข้อมูล

กลยุทธ์ที่ 2 ศึกษา ปรับปรุง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรการ เพื่อการกำกับ ควบคุม ดูแล ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดลอมให้ทันสมัย

การพัฒนาระบบกฎหมายน้ำบาดาลให้ทันสมัยนั้น กฎหมายน้ำบาดาลต้องเป็นสิ่งที่สามารถ บังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักการ เพื่อให้เกิดการใช้เครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากร น้ำบาดาลในทุก ๆ ด้าน จึงมีความจำเป็นต้องมีกระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ และมีมาตรการ สร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติตามกฎหมายสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอม จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำเนินการทางกฎหมายให้บรรลุผล เพื่อนำไปสู่การวางแผน จัดการน้ำอย่างบูรณาการ และกำหนดบทบาทองค์กรในกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร น้ำบาดาล

กลยุทธ์ที่ 3 กำหนดมาตรการการใช้น้ำบาดาลที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ หรือแอ่งน้ำบาดาล ปริมาณและอัตราการใช้น้ำบาดาลในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันตามประเภทของการใช้น้ำบาดาล การกระจายตัวของประชากร การประกอบอาชีพ ที่ตั้งของเขตอุตสาหกรรม จากสถานการณ์ด้านการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาลที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงมากขึ้น และอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทรัพยากรน้ำบาดาลมากขึ้นในอนาคต จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาและกำหนดมาตรการการใช้น้ำบาดาลที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ หรือแอ่งน้ำบาดาลที่อิงกับศักยภาพ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การจัดการเชิงอุปสงค์และมีการฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาล

กลยุทธ์ที่ 4 บริหารจัดการน้ำบาดาลในพื้นที่วิกฤติ

พื้นที่ที่มีการใช้น้ำบาดาลกระจุกตัวหนาแน่น ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่พัฒนาด้านอุตสาหกรรม หรือการเกษตร มักเกิดปัญหาการใช้น้ำบาดาลเกินสมดุล ส่งผลกระทบต่อเนื่องต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นเกิด การลดตัวของระดับน้ำบาดาลอย่างรวดเร็ว คุณภาพน้ำบาดาลเสื่อมโทรมลง ในพื้นที่ใกล้ชายฝั่งทะเลอาจเกิด ปัญหาน้ำทะเลรุกเข้ามาปนเปื้อนกับน้ำบาดาล พื้นที่ที่มีสภาพเป็นดินเลนที่เกิดจากการสะสมตัวของตะกอน ปากแม่น้ำ เช่น กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีความอ่อนไหวต่อการทรุดตัวของแผ่นดิน ตลอดจนพื้นที่ เสี่ยงต่อการเสียสมดุลตามธรรมชาติ พื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารอันตรายที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ของประชาชน พื้นที่ที่กล่าวมาข้างต้น ต้องมีการศึกษาผลกระทบต่าง ๆ และมีการเฝ้าติดตามสถานการณ์ อย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้ตอบสนองอย่างทันท่วงที มาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมการใช้ น้ำบาดาลให้เป็นไปอย่างสมดุล อาจมีตั้งแต่การควบคุมอัตราการสูบน้ำใช้น้ำบาดาล มาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ การประกาศเขตควบคุมพิเศษ เขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล โดยมีกฎระเบียบหรือมาตรการ ที่เข้มงวดเป็นพิเศษเฉพาะพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาระบบองค์กรและเพิ่มศักยภาพของบุคลากร โดยมีการเพิ่มเติมความรู้ความชำนาญ เฉพาะในสาขาวิชาชีพ และความรู้หรือทักษะประกอบอื่น ๆ เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีและเพิ่มประสิทธิภาพ ในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการให้บริการ และการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน และเป็นเครื่องมือเพื่องานศึกษาวิจัย และการบริหารจัดการทรัพยากร น้ำบาดาล การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านน้ำบาดาลแก่สาธารณชนที่ทันต่อเหตุการณ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นศูนย์กลางการประมวลผล และการให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม

เพิ่มสมรรถนะในการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลในทุกแพลตฟอร์ม โดยการบูรณาการ ฐานข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึง และเรียกใช้งานได้อย่างสะดวก เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการให้บริการข้อมูลเปิด (Open Data) โดยใช้เทคโนโลยี API (Application Programming Interface) เพื่อเชื่อมโยงและเผยแพร่ข้อมูลกับหน่วยงาน

ภายในและภายนอก รวมถึงประชาชนทั่วไป ภายใต้กฎหมายน้ำบาดาล และพระราชบัญญัติการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต (Internet of Things : IoT) เพื่อการสำรวจและประเมินศักยภาพ พัฒนา อนุรักษ์ฟื้นฟู และควบคุมการประกอบกิจการ น้ำบาดาลของประเทศมาจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลในรูปแบบ Data Lake Platform เพื่อพัฒนาไปสู่ Big Data ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่สามารถนำไปประมวลผลเพื่อช่วยในการบริหารจัดการ และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาระบบ Artificial Intelligence (AI) และ Mobile Application เพื่อตอบสนองประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของกรมทรัพยากร น้ำบาดาลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และครอบคลุมทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ 2 ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทรัพยากร น้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม

การประชาสัมพันธ์องค์กรและการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล บทบาทและกรอบ การทำงาน และการให้ความร่วมมือเป็นเครือข่ายการทำงานในทุกกระดับ ที่ถูกต้องแก่สาธารณชน ตั้งแต่ ขั้นตอนการสำรวจจนถึงการนำน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล โดยมีแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์กรมทรัพยากรน้ำบาดาล และการให้ความรู้ ซึ่งเป็นการกำหนดรูปแบบ การประชาสัมพันธ์ กลุ่มเป้าหมาย งบประมาณ และช่วงเวลาที่เหมาะสม มีการจัดทำสถาบันการเรียนรู้ ด้านทรัพยากรน้ำบาดาล หรือพิพิธภัณฑ์น้ำบาดาลของประเทศ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ประชาชน และผู้สนใจ เป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านน้ำบาดาลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ จากการศึกษาวิจัยผ่านการประชุมวิชาการระดับประเทศและนานาชาติ หรือมีการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

กลยุทธ์ที่ 3 ถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมภาคประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกักถ่ายโอน ตาม พ.ร.บ. แผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจสู่ท้องถิ่น และภารกิจตามกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดให้เอกชนหรือภาคประชาชนเป็นผู้ดำเนินการ เน้นให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ องค์กรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการใช้น้ำบาดาล เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้มากขึ้น โดยในการดำเนินงาน โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลต่าง ๆ ให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งจะช่วยให้การบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำบาดาลมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ การเตรียมความพร้อมของภาคประชาชน โดยการถ่ายทอด องค์ความรู้ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดทำคู่มือปฏิบัติการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล การบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้าง เช่น บ่อน้ำบาดาล ระบบประปาหมู่บ้าน และเทคโนโลยีการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล ให้กับบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องดำเนินการในภารกิจถ่ายโอนด้านน้ำบาดาล ตามแผนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) ตลอดจนภาคเอกชนที่ต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรน้ำบาดาล และสอดคล้องกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2541

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการทำงาน และการให้บริการประชาชน

เร่งศึกษา พัฒนา และปรับปรุงโครงสร้าง รูปแบบและวิธีปฏิบัติงานในแต่ละแขนง ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลให้มีความรวดเร็ว สอดคล้องกัน ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ปรับทัศนคติ ของบุคลากร เพิ่มคุณภาพของบุคลากรกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ทรัพยากร น้ำบาดาล โดยการสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสเข้าศึกษาเพิ่มเติมในสาขาวิชาชีพ และรับการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้ สร้างเสริมประสบการณ์ เพิ่มสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานจากการศึกษาดูงาน ทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีการถ่ายทอด ทักษะ และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงภายในองค์กรจากรุ่นสู่รุ่น เนื่องจากการพัฒนาน้ำบาดาลต้องใช้ บุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ และความชำนาญเป็นการเฉพาะด้าน

กลยุทธ์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพ มีการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบ การบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล โครงสร้างการทำงาน กระบวนการทำงาน อัตราค่าจ้างบุคลากร กลไก และระเบียบวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีแผนปฏิบัติการเพื่อการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อให้กองทุนพัฒนาน้ำบาดาลเป็นกองทุนที่มีประสิทธิภาพ เอื้อประโยชน์สูงสุดในการสนับสนุนการทำงานของ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลและภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ

4. แนวโน้มทิศทางการให้เงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

กองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ได้กำหนดกรอบทิศทางเพื่อสนับสนุนเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ให้กับหน่วยงานเพื่อดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565-2569 ดังนี้

1. โครงการศึกษา วิจัย ที่มีการพัฒนาและอนุรักษ์ควบคู่ไปด้วย โดยกำหนดเป้าหมาย และแนวทางที่ชัดเจน สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และพัฒนาประเทศได้
2. โครงการที่เป็นการศึกษา วิจัย ตามนโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับการจัดหาอุปโภคบริโภค และแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ซึ่งส่งผลในเรื่องของการสร้างความสมดุลของการบริหารจัดการน้ำบาดาล สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน กรมบัญชีกลาง ได้ให้ ข้อเสนอแนะสำคัญที่มีต่อกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล ไว้ว่า กองทุนพัฒนาน้ำบาดาลควรมีการดำเนินการเชิงรุก ในการสำรวจ วางแผนและกำหนดโครงการให้ครอบคลุมตามความต้องการในแต่ละพื้นที่ รวมถึงพื้นที่ประสบ ภัยเพื่อเป็นการสนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งเป็นไป ในแนวทางเดียวกันกับกรอบทิศทางการให้เงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

บทที่ 6

การติดตามประเมินผลแผนงาน โครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล และสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569

แม้ว่าจะได้มีการจัดทำแผนงานและโครงการ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายตามยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ไปสู่ภาคปฏิบัติแล้ว แต่เพื่อให้แผนงานและโครงการต่าง ๆ ดังกล่าว สัมฤทธิ์ผล เกิดผลลัพธ์ ตามวัตถุประสงค์ และเกิดผลผลิตตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอาจมีผลข้างเคียงเป็นผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ ที่สามารถ ไปตอบสนองการพัฒนาในมิติด้านอื่น ๆ กล่าวคือ มิติด้านเศรษฐกิจ เช่น สนับสนุนการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการสนับสนุนการสร้างเศรษฐกิจชุมชน เป็นต้น มิติด้านสังคม เช่น การส่งเสริมการมีน้ำสะอาดบริโภค ในโรงเรียนหรือชุมชนในถิ่นทุรกันดาร เป็นต้น รวมทั้งมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การแก้ไขปัญหาภัยแล้ง หรือเพื่อรักษาระบบนิเวศ โดยสร้างแหล่งน้ำให้ช้างป่า เป็นต้น อันเป็นการสร้างผลกระทบที่เป็น ผลประโยชน์ร่วม เพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน กองทุนพัฒนาน้ำบาดาลจึงจำเป็นต้องมีกลไก การติดตามและประเมินผลแผนงาน โครงการ และกิจกรรม เพื่อให้สนองต่อยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ภายใต้แผน แม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569 โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ ๆ คือ

1. ช่วงก่อนดำเนินโครงการ (Pre-evaluation) เป็นการประเมินผลโดยกองทุนพัฒนา น้ำบาดาล เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อเสนอของโครงการ (Term of Reference : TOR) ของแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ทั้งที่จะดำเนินการโดยกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล หรือโดยหน่วยงานที่จะขอรับการช่วยเหลือ หรืออุดหนุนจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล มีความสอดคล้อง ทั้งแนวคิด หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด จนถึงผลผลิต และผลลัพธ์ โดยมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมฉบับนี้ ความเป็นไปได้ของวิธีดำเนินการ โดยมีความเหมาะสมด้านงบประมาณและระยะเวลาดำเนินการรองรับ เพื่อเป็นการกลั่นกรองโครงการ ก่อนที่จะให้คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล พิจารณาให้ความ เห็นชอบและอนุมัติ

2. ช่วงระหว่างดำเนินการดำเนินโครงการ (Ongoing evaluation) รวมทั้งการประเมินผล ครึ่งโครงการ (Mid-term evaluation) อันเป็นการติดตามงาน (Monitoring) ว่าแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ดังกล่าว ได้ดำเนินการไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ จำเป็นต้องมีการปรับแผนการดำเนินงาน อย่างไร พร้อมทั้งได้มีการเบิกจ่ายเงินสอดคล้องกับกิจกรรมเพียงใด ซึ่งจะเป็นการดำเนินการโดยกองทุนพัฒนา น้ำบาดาล ควบคู่กับการประเมินผลตนเองของผู้ดำเนินแผนงาน โครงการ และกิจกรรม

3. ช่วงเสร็จสิ้นโครงการ (Terminal evaluation) เป็นการประเมินผลโดยกองทุนพัฒนา น้ำบาดาล เพื่อสรุปว่าผลการดำเนินแผนงาน โครงการ และกิจกรรมดังกล่าว ได้ดำเนินการไปตามข้อเสนอ ของโครงการเกิดประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ตามที่คาดหวังหรือไม่ และมีส่วน ที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือดำเนินการเพิ่มเติมเพียงใด อันเป็นการประเมินผลแบบเบ็ดเสร็จทุกแง่มุม (Summative evaluation) และเสนอให้คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลทราบ และเผยแพร่ต่อไป

ภาคผนวก

แผนงาน/โครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569

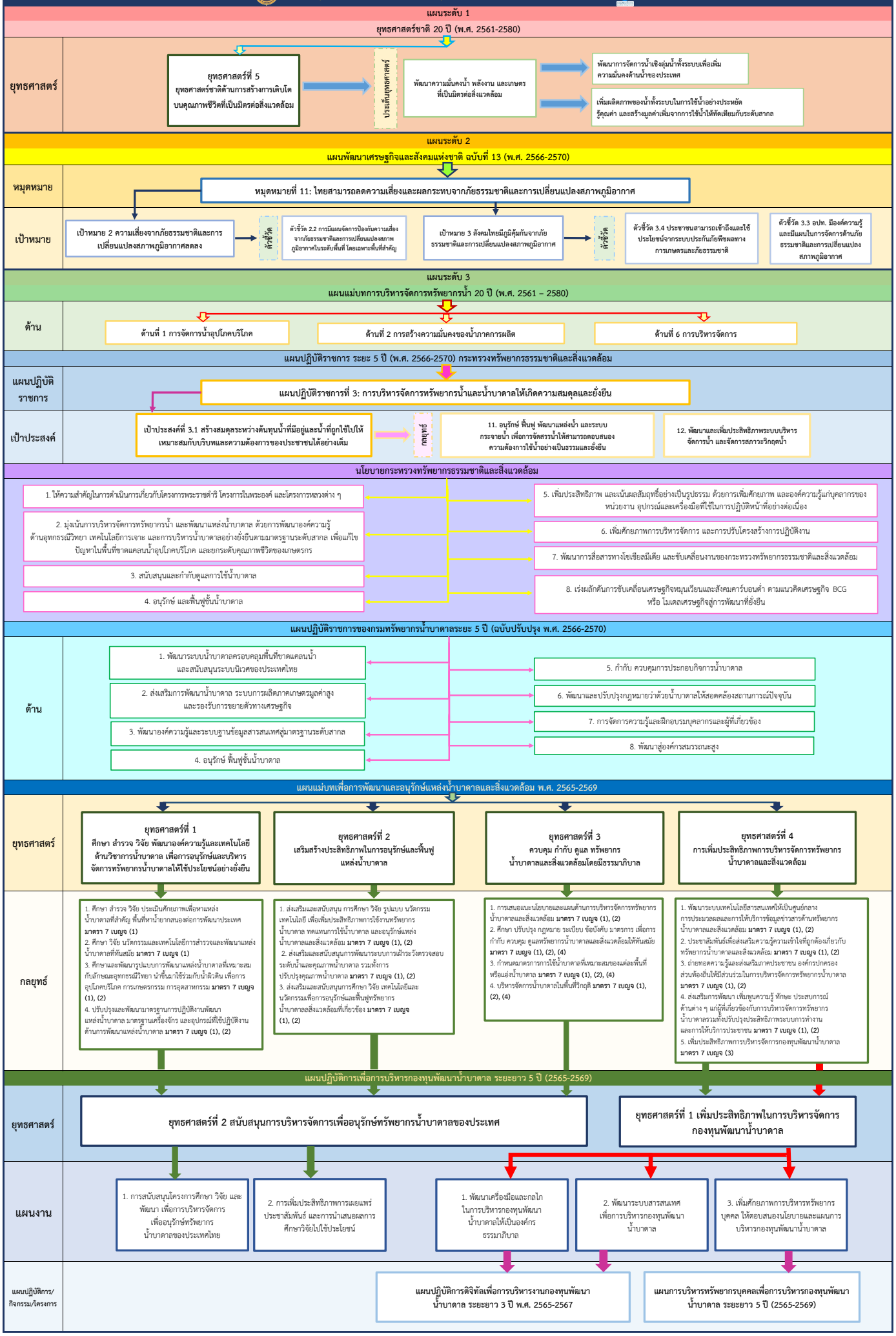
ลำดับที่	แผนงาน/โครงการ	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (บาท)	ระยะเวลา	ปีงบประมาณ					หมายเหตุ
					65	66	67	68	69	
1	ค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล	สภพน. สคบ.	297,000,000	5 ปี	57,000,000	60,000,000	60,000,000	60,000,000	60,000,000	
2	โครงการศึกษา สำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาลในพื้นที่ หาน้ำยาก เพื่อเป็นแหล่งน้ำต้นทุนและสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำ เชิงพื้นที่ (ระยะที่ 2)	สสป.	187,010,000	-	45,810,000	53,700,000	-	87,500,000	-	
3	โครงการศึกษาพัฒนาน้ำบาดาลระดับลึกโดยใช้เทคโนโลยี และเครื่องจักรที่ทันสมัย	สพบ.	150,000,000	-	150,000,000	-	-	-	-	
4	โครงการศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบน้ำบาดาล	สพบ.	149,310,365	5 ปี	29,761,273	29,761,273	29,929,273	29,929,273	29,929,273	
5	โครงการสำรวจแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ศักยภาพต่ำ	สสป.	137,445,000	-	137,445,000	-	-	-	-	
6	โครงการสำรวจตรวจสอบคุณภาพน้ำของระบบประปาบาดาล	กมน.	42,204,000	-	-	10,551,000	10,551,000	10,551,000	10,551,000	
7	โครงการนำร่องการเพิ่มประสิทธิภาพการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่พัฒนา น้ำบาดาลขนาดใหญ่	สอพ.	20,000,000	-	20,000,000	-	-	-	-	
8	โครงการเสริมสร้างศักยภาพด้านการกำกับ ดูแลการประกอบกิจการ น้ำบาดาลตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520	สคบ.	711,150,000	5 ปี	140,000,000	140,000,000	131,150,000	150,000,000	150,000,000	
9	โครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรของ อปท. ภาคเอกชน ผู้ประกอบการวิชาชีพน้ำบาดาล และองค์กรผู้ใช้น้ำให้มีการบริหารจัดการตาม หลักวิชาการด้านน้ำบาดาล	สคบ.	31,061,000	-	-	31,061,000	-	-	-	
10	โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพและจัดการองค์ความรู้ของบุคลากรด้าน น้ำบาดาล เพื่อการอนุรักษ์น้ำบาดาลอย่างยั่งยืน	สบก.	76,000,000	5 ปี	8,000,000	8,000,000	20,000,000	20,000,000	20,000,000	
11	โครงการศึกษาและจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance Framework) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	ศทส.	16,500,000	-	-	16,500,000	-	-	-	
12	โครงการศึกษาการเจาะสำรวจน้ำบาดาลเพื่อการออกแบบและพัฒนา บ่อน้ำบาดาล	สทบ. เขต 1-12	120,000,000	-	120,000,000	-	-	-	-	
13	โครงการศึกษาผลกระทบต่อแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ชายฝั่งทะเล	สอพ.	120,000,000	-	-	30,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	
14	โครงการศึกษาการเติมน้ำใต้ดินระดับต้นทั่วประเทศ	สอพ.	362,100,000	-	362,100,000	-	-	-	-	
15	โครงการศึกษาการพัฒนาวัฒนธรรมสารสนเทศเพื่อการเกษตรเชิงรุก	ศทส. และ สทบ. เขต 1-12	4,500,000	-	4,500,000	-	-	-	-	

แผนงาน/โครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569										
ลำดับที่	แผนงาน/โครงการ	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (บาท)	ระยะ เวลา	ปีงบประมาณ					หมายเหตุ
					65	66	67	68	69	
16	โครงการศึกษาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ผ่านการประชุมระดับนานาชาติเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาล	กผ.	16,000,000	-	-	4,000,000	4,000,000	4,000,000	4,000,000	
17	โครงการศึกษาสำรวจชั้นรายละเอียดระดับลึก ในพื้นที่หิโนปุน ทั่วประเทศ	สสป.	29,400,000	2 ปี	-	-	-	29,400,000	-	
18	โครงการที่เป็นการศึกษา วิจัย ตามนโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับการจัดหา น้ำอุปโภคบริโภค และแก้ปัญหาภัยแล้ง		1,933,162,621	-	-	800,000,000	391,483,967	356,217,327	385,461,327	
19	โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนที่และแนวทางการป้องกันความเสี่ยงต่อการ ปนเปื้อนในชั้นน้ำบาดาลทั่วประเทศ	สอพ.	45,000,000	-	-	-	-	20,000,000	25,000,000	
20	โครงการสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาลเพื่อพัฒนาเป็น แหล่งน้ำต้นทุนขนาดใหญ่	สสป.	107,400,000	-	-	-	53,700,000	-	53,700,000	
21	โครงการศึกษาสำรวจ และพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลต้นทุนในพื้นที่เขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษชายแดน พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดหนองคาย และจังหวัดนครพนม	สสป.	32,800,000	-	-	-	16,400,000	-	16,400,000	
22	โครงการออกแบบและจัดทำระบบฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศ แผนทีน้ำบาดาล	สสป.	68,851,800	-	-	-	68,851,800	-	-	
23	โครงการติดตั้งระบบ SCADA (Supervisory Control and Data Acquisition) เพื่อการบริหารจัดการระบบประปาบาดาลขนาดใหญ่	สชช.	120,000,000	-	-	-	35,000,000	40,000,000	45,000,000	
24	โครงการปรับปรุงข้อมูลบ่อน้ำบาดาล (Data Cleansing) เพื่อจัดทำข้อมูล เปิด (Open Data)	ศทส.	24,823,000	-	-	-	24,823,000	-	-	
25	โครงการศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ และสร้างเครือข่ายด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำบาดาลในต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศไทย	สบก.	60,000,000	-	-	-	20,000,000	20,000,000	20,000,000	
26	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการปรับปรุงแผนที่น้ำบาดาล	สสป.	48,902,400	-	-	-	-	48,902,400	-	
27	โครงการศึกษาสำรวจและจัดทำแผนที่น้ำบาดาลชั้นรายละเอียด มาตราส่วน 1:50,000	สสป.	129,958,400	-	-	-	-	-	129,958,400	
28	โครงการศึกษาเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลระดับลึก พื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (แอ่งนครราชสีมา-อุบลราชธานี แอ่งอุดรธานี-สกลนคร และแอ่งเลย)	สสป.	13,800,000	-	-	-	13,800,000	-	-	
29	โครงการจัดทำค่าพื้นฐานเรดอน-222 ในน้ำบาดาลเทียบกับน้ำผิวดิน	สทบ. เขต 8	20,000,000	-	-	-	20,000,000	-	-	

แผนงาน/โครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569

ลำดับที่	แผนงาน/โครงการ	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (บาท)	ระยะ เวลา	ปีงบประมาณ					หมายเหตุ
					65	66	67	68	69	
30	โครงการศึกษาสำรวจแหล่งน้ำบาดาลระดับลึก พื้นที่แอ่งเจ้าพระยาตอนล่าง (ระยะที่ 4) จังหวัดสมุทรสงคราม	สสป.	43,500,000	-	-	-	-	43,500,000	-	
31	โครงการสำรวจศึกษาและประเมินศักยภาพน้ำบาดาลเพื่อการบริหารจัดการทั่วประเทศ	สสป.	50,000,000	-	-	-	-	25,000,000	25,000,000	
32	โครงการศึกษาสำรวจและประเมินศักยภาพเพื่อวางแผนการพัฒนา น้ำบาดาลระดับตื้นอย่างสมดุลและยั่งยืน จังหวัดสุโขทัย พิษณุโลก กำแพงเพชร และจังหวัดพิจิตร	สสป.	45,000,000	-	-	-	-	-	45,000,000	
33	โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภคขนาดใหญ่พื้นที่บ้านตลุกหิน หมู่ที่ 8 ตำบลโนนเมือง อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา (ระยะ ติดตามและประเมินผล)	สทบ. เขต 5	468,200		-	-	468,200	-	-	
34	โครงการปรับปรุงและพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อติดตามเฝ้าระวัง สถานการณ์น้ำบาดาล	สอพ.	69,842,760	-		-	69,842,760	-	-	
35	โครงการสำรวจและศึกษาค่าพื้นฐานโลหะหนักในน้ำบาดาลในพื้นที่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณ แอ่งน้ำบาดาลอุดรธานี-สกลนคร	สอพ.	50,000,000	-	-	-	-	50,000,000	-	
รวมงบประมาณทั้งสิ้น			5,333,189,546		1,074,616,273	1,183,573,273	1,000,000,000	1,025,000,000	1,050,000,000	

หมายเหตุ แผนงาน/โครงการ และงบประมาณสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

แผนภูมิเชื่อมโยงแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565-2569

วิสัยทัศน์

สนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถเป็นฐานการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืนและมีธรรมาภิบาล

การวิเคราะห์ SWOT Analysis

จุดแข็ง (Strengths)

- มีหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน สนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
- มีองค์ความรู้ด้านการจัดการน้ำบาดาล ที่สามารถนำไปเผยแพร่ต่อยอดได้
- มีกฎหมาย และเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ
- ความมั่นคงด้านน้ำบาดาล ทำให้รู้ศักยภาพน้ำบาดาลแต่ละพื้นที่
- การบริหารจัดการของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล สามารถเข้าถึงได้ และสามารถฟื้นฟูความเดือดร้อนของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาลต่อสภาวะวิกฤตการณ์หรือภัยพิบัติร้ายแรงทางธรรมชาติ

จุดอ่อน (Weakness)

- ระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ที่มีอยู่ ยังไม่ทันสมัยหรืออยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมแก่ผู้ใช้งานที่หลากหลาย ทั้งตัวข้อมูลและระบบการเชื่อมโยงข้อมูล เนื่องจากมีวิธีการใช้งานที่ยากและซับซ้อน เหมาะกับผู้มีความชำนาญและมีความรู้เฉพาะด้าน
- ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านกฎหมายยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
- กลไกการจัดสรรน้ำบาดาลประเภทต่าง ๆ ในเชิงเศรษฐศาสตร์ น้ำบาดาลเพื่อนำมาใช้ ในการบริหารจัดการ ยังไม่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านน้ำบาดาล ยังไม่มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้อยู่คู่องค์กรอย่างยั่งยืน
- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขาดความต่อเนื่อง และไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์ อาจไม่สอดคล้องกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โอกาส (Opportunity)

- รัฐบาลให้ความสำคัญด้านทรัพยากรน้ำบาดาล โดยให้บรรจุไว้ใน กรอบ ดำ เนิน งาน ของ ประเทศ ทั้ง แผน ระยะ สั้น และแผนระยะยาว เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับล่าสุด และแผนยุทธศาสตร์ชาติ เป็นต้น
- ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอื่นนอกจากเงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลมากขึ้น เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการขาดแคลนแหล่งน้ำที่มีคุณภาพเพียงพอต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและการใช้ประโยชน์ภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
- สังคมให้ความสำคัญและรับรู้ถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำบาดาล และรักษาสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น
- ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลทั้งในประเทศและนอกประเทศ รวมทั้งการแลกเปลี่ยน และการพัฒนาการศึกษาและวิจัยด้านน้ำบาดาล เพื่อให้มีโอกาส ในการพัฒนาแผนการจัดหาน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อุปสรรค (Threat)

- การแทรกแซงของปัญหาเร่งด่วนด้านภัยธรรมชาติ ทำให้แผนการดำเนินงานที่จัดทำไว้ไม่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง
- ระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาลขาดการเชื่อมโยง และไม่มีเอกภาพ ทำให้มีอุปสรรคด้านการใช้ข้อมูลร่วมกัน เพื่อการศึกษา วิจัย และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพ
- สังคมและประชาชนแม้จะมีความสนใจและต้องการใช้น้ำบาดาลมากขึ้น แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องด้าน การใช้น้ำ บาดาล ทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

เป้าประสงค์

- บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ อย่างเป็นระบบ สร้างความสมดุลระหว่างการใช้อย่างมีประสิทธิภาพกับ การสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
- เพิ่มการสร้างจิตสำนึกของบุคลากรทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานของรัฐ ท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชน ชุมชน และประชาชนให้มีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการบริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล
- เพื่อใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการเพื่อบริหารจัดการ พัฒนา และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ 1** ศึกษา สำรวจ วิจัย พัฒน่องค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิชาการน้ำบาดาล เพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 2** เสริมสร้างประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาล
- ยุทธศาสตร์ที่ 3** ควบคุม กำกับ ดูแลทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมโดยมีธรรมาภิบาล
- ยุทธศาสตร์ที่ 4** การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทฯ

- ยุทธศาสตร์ที่ 1** ศึกษา สำรวจ วิจัย พัฒน่องค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิชาการน้ำบาดาล เพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- กลยุทธ์ที่ 1** ศึกษา สำรวจ วิจัย และประเมินศักยภาพเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่สำคัญ พื้นที่หาน้ำยาก สนองต่อการพัฒนาประเทศ และแก้ไขภาวะวิกฤติ
- กลยุทธ์ที่ 2** ศึกษา วิจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่ทันสมัย
- กลยุทธ์ที่ 3** ศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลที่เหมาะสมกับลักษณะอุทกธรณีวิทยา นำขึ้นมาใช้ร่วมกับน้ำผิวดิน เพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม
- กลยุทธ์ที่ 4** ปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล มาตรฐานเครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล
- ยุทธศาสตร์ที่ 2** เสริมสร้างประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาล
- กลยุทธ์ที่ 1** ส่งเสริมและสนับสนุน การศึกษา วิจัย รูปแบบ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาล ทดแทนการใช้น้ำบาดาล และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
- กลยุทธ์ที่ 2** ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังตรวจสอบระดับน้ำ และคุณภาพน้ำบาดาล รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาล
- กลยุทธ์ที่ 3** ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง
- ยุทธศาสตร์ที่ 3** ควบคุม กำกับ ดูแล ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมโดยมีธรรมาภิบาล
- กลยุทธ์ที่ 1** การเสนอแนะนโยบายและแผนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
- กลยุทธ์ที่ 2** ศึกษา ปรับปรุง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรการ เพื่อการกำกับ ควบคุมดูแล ทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย
- กลยุทธ์ที่ 3** กำหนดมาตรการการใช้น้ำบาดาลที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ หรือแอ่งน้ำบาดาล
- กลยุทธ์ที่ 4** บริหารจัดการน้ำบาดาลในพื้นที่วิกฤติ
- ยุทธศาสตร์ที่ 4** การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
- กลยุทธ์ที่ 1** พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นศูนย์กลางการประมวลผลและการให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
- กลยุทธ์ที่ 2** ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม
- กลยุทธ์ที่ 3** ถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมภาคประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
- กลยุทธ์ที่ 4** ส่งเสริมการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการทำงานและการให้บริการ ประชาชน
- กลยุทธ์ที่ 5** เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล